

YTTRANDE

Datum
2024-09-10

Dnr
2023/6012

Svea hovrätt
Avdelning 4
svea.avd4@dom.se

SVEA HOVRÄTT
040109

INKOM: 2024-09-10
MÅLNR: FT 1972-24
AKTBIL: 28

Mål nr FT 1972-24; Sofia Sundström ./ staten genom Justitiekanslern angående skadestånd

Staten har förelagts att slutföra sin talan och yttrar sig enligt följande.

Frågan om överträdelse av artikel 6 Europakonventionen

- 1 Staten vidhåller sin inställning att någon överträdelse av Sofia Sundströms rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 i Europakonventionen inte har skett. Staten hänvisar i denna del till det som anförts i punkterna 1–14 i statens yttrande den 3 april 2024 (aktbil. 8) och punkterna 3–7 i yttrandet från den 11 juni 2024 (aktbil. 20). Staten önskar därutöver göra följande tillägg och förtydliganden.

Betydelsen av inaktivitet

- 2 En grundläggande fråga i målet är vilken betydelse en period av inaktivitet under handläggningen av ett mål eller ärende har vid prövningen av om en överträdelse av rätten till rättegång inom skälig tid föreligger.
- 3 Staten menar att det saknas rättsligt stöd för Sofia Sundströms påstående, och tingsrättens ställningstagande, att en inaktivitetsperiod ensamt kan innebära en överträdelse av artikel 6.1. Skälen för detta har utvecklats i punkterna 7–14 i statens yttrande den 3 april 2024 (aktbil. 8) och punkten 5 i statens yttrande den 11 juni 2024 jämte de hänvisningar som görs där (aktbil. 20). Staten vill utöver detta framhålla följande.
- 4 Till stöd för sitt påstående om att en inaktivitetsperiod i sig kan innebära en överträdelse av rätten till rättegång inom skälig tid har Sofia Sundström åberopat Europadomstolens dom i målet *Luli med flera mot Albanien*¹. (Se punkten 3.5 i Sofia Sundströms yttrande den 29 maj 2024, aktbil. 19.) Staten vill härmed uppmärksamma två viktiga skillnader mellan detta mål och omständigheterna i Sofia Sundströms fall.
- 5 Saken i målet *Luli med flera mot Albanien* gällde sökandenas rätt att få äganderätten till en större andel mark erkänd; en rättighet så grundläggande för den enskilde att den skyddas av både svensk grundlag och Eu-

¹ *Luli med flera mot Albanien*, app. nos. 64480/09 m.fl., dom meddelad den 1 april 2014.

ropakonventionen.² Enligt staten får målet därmed anses ha gällt en fråga av sådan art att mycket får anses ha stått på spel för den enskilde i den mening som avses i artikel 6.1. Detta till skillnad mot Sofia Sundströms fall. I hennes fall synes både staten, tingsrätten och Sofia Sundström eniga om att saken – som gällde en ansökan om dispens från strandskyddet i syfte att uppföra en brygga på sin fritidsfastighet – inte har varit av sådan karaktär att mycket kan anses ha stått på spel för henne (jfr tingsrätten dom s. 9 och 10 samt punkten 3.3 i Sofia Sundströms yttrande den 29 maj 2024, aktbil. 19).

- 6 Vidare var det i *Luli med flera mot Albanien* fråga om en inaktivitetsperiod på närmare två år och fem månader. Inaktivitetsperiodens längd överskred således den handläggningstid om två år per instans som enligt Europadomstolen och Högsta domstolen normalt får accepteras (se punkten 9 i statens svaromål till tingsrätten). Inaktivitetsperiodens längd i Sofia Sundströms fall understiger i en inte obetydlig mån den inaktivitetsperiod som var aktuell i *Luli med flera mot Albanien*.
- 7 Sammantaget menar staten att det i målet *Luli med flera mot Albanien* får anses ha varit fråga om en sådan *substantiell period av inaktivitet som, sett i ljuset av sakens betydelse för den enskilde, ska tillmätas betydelse i den helhetsbedömning som ska göras vid prövningen av om en överträdelse av artikel 6.1 föreligger*. (Se punkten 8 i statens yttrande den 3 april 2024, aktbil. 8). Omständigheterna skiljer sig därmed i två väsentliga avseenden från förhållandena i Sofia Sundströms fall (se punkten 5 och 6). Staten menar att Europadomstolens överväganden och ställningstagande i *Luli med flera mot Albanien* ligger helt i linje med statens talan i målet.
- 8 I detta sammanhang bör även Högsta förvaltningsdomstolens dom den 14 juni 2024 i mål nr 5596-5598-23 kort nämnas. Målet rörde frågan om handläggningen av ett ärende om skattetillegg hade tagit oskäligt lång tid i skatteförfarandelagens mening; en bedömning som enligt domstolen skulle göras i ljuset av artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen. (Se punkterna 9–11 i Högsta förvaltningsdomstolen dom.) Högsta förvaltningsdomstolen fann att en handläggningstid om drygt två år och åtta månader i kammarrätten – innefattande bl.a. en lång aktivitetsperiod – utgjorde en sådan oskäligt lång tid som avses i skatteförfarandelagen. Detta trots att den totala handläggningstiden om ca sex år i fyra instanser inte som sådan kunde anses oskäligt lång. Av relevans är dock att domstolen i sin prövning lade vikt vid att målen rörde belopp av betydelse för bolaget (se punkten 15 i domen). Bolaget i fråga ägdes av far och dotter och en av tvistefrågorna i målet gällde om den verksamhet bolaget bedrev utgjorde en privat hobbyverksamhet eller näringsverksamhet. (Jfr NJA 2012 s. 211 I p. 40). Utöver detta kan konstateras att handläggningstiden i kammarrätten, även om man bortser från de sju månader som målet på goda grunder var vilandeförklarat, översteg de två år per instans som normalt får accepteras.

² 2 kap. 15 § RF och artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen.

Europakonventionens tolkning och tillämpning

- 9 Det är i och för sig riktigt, som Sofia Sundström lyft fram, att Europakonventionen syftar till att etablera en minimistandard för skyddet av fri- och rättigheter i Europa. Kravet på en gemensam miniminivå förutsätter dock att konventionen tolkas så att den får *samma materiella innehåll för alla stater* (se Danelius m.fl., *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, 2023, JUNO, s. 62 f.). Detta ligger i linje med lagstiftarens uttalanden i samband med införandet av 3 kap. 4 § skadeståndslagen om att svenska domstolar bör vara lojala med Europadomstolens tolkning av konventionsrättigheternas innehåll i den utsträckning Europadomstolen kommit med klargöranden i detta avseende (prop. 2017/18:7 s. 21 f.).
- 10 Som staten tidigare framhållit är det oaktat detta naturligt att konventionen måste tillämpas på ett sätt som är anpassat till den nationella kontexten. Det ifrågasätts inte heller att de nationella domstolarna måste ha möjlighet att på egen hand tolka konventionen. Bakgrunden till det är dock främst att det inte kan förväntas att Europadomstolen kan ge vägledande uttalanden i fråga om alla de situationer som kan uppkomma, och inte att de nationella domstolarna fritt ska kunna avvika från tydliga klargöranden från Europadomstolen rörande *rättigheternas innebörd och omfattning* (se a. prop. s. 22).
- 11 I den mån det finns ett intresse att föreskriva ett starkare nationellt rättighetsskydd än det *enhetliga minimiskydd* konventionen faktiskt kräver i ljuset av Europadomstolens praxis (exempelvis rörande möjligheten till ideellt skadestånd för enskilda vid långsam handläggning som uppenbart inte utgör en rättighetskränkning enligt denna praxis) är detta en fråga för riksdag och regering och inte för domstolarna.
- 12 Mot denna bakgrund och lagstiftarens nämnda tolkningsanvisningar och betoning av vikten av förutsebarhet vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 kap. 4 § skadeståndslagen, kan Högsta domstolens tidigare uttalanden i NJA 2012 s 1038 I p. 15 alltså inte betyda att ett kränkingspåstående som skulle bedömas som uppenbart ogrundat av Europadomstolen, nationellt skulle tolkas som en överträdelse av konventionen.

Frågan om skadestånd

- 13 Staten vidhåller sin uppfattning att Sofia Sundström vid en konstaterad konventionsöverträdelse får anses vara tillräckligt kompenserad genom att överträdelsen erkänns och att något skadestånd därför inte ska utgå.
- 14 Staten hänvisar i denna del till det som framgår av punkterna 15–18 i statens yttrande den 3 april 2024 (aktbil. 8) samt punkterna 8–18 i statens yttranden den 11 juni 2024 (aktbil. 20).

På Justitiekanslerns vägnar

